

КОШЕТАР Уляна Петрівна,

к. істор. н., доцент, доцент кафедри філософії ГМІ НАУ

АСПЕКТИ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ КВАЗІСЛАМСЬКОГО СЕГМЕНТУ

Представники ісламського середовища дискутують із приводу участі мусульманина у соціальних мережах. Прибічники заборони, апелюють до ідеї, що все, що відволікає мусульманина від головних обов'язків є дією спрямованою проти волі Аллаха, в наслідок чого кожен матиме збитки. Зазначене зводиться до сентенції, що людина створена для служіння Аллаху (Коран 23:115; 51:56). Частина виправдовує перебування у соціальних мережах – корисною для релігії справою: створення багаточисельних «ісламських груп», справою даваату, полемікою з ісламофобами. Вони наголошують, що у мережах відбувається процес формування віртуального «я», використовуючи технічне та соціальне підґрунтя, може спричинити реалізацію самовираження. Останнє для людини надзвичайно важливе як і визнання референтною групою та спілкування в її межах. Але більшою мірою їх об'єднує теза, що більшість соціальних мереж є інструментом розповсюдження фітни серед мусульман.

На відміну від зазначених груп, радикальні ісламісти наполягають на актуалізації Інтернет-простору. Вони використовують для пропагування та залучення нових членів релігійні та світські учбові заклади, військово-тренувальні табори, мас-медіа та останнім часом максимально активно залучать соціальні мережі. В останніх було репрезентовано так звані «джихад-форуми», спеціалізовані акаунти, наприклад у Facebook та Twitter, інформація прозелітського характеру, відео та аудіоматеріали в YouTube. Розповсюджений метод – запрошення так званих волонтерів-перекладачів. Пропонують тексти які висвітлюють військові події з позиції газавату, що відбувались в Афганістані під час радянської окупації, тексти, присвячені російсько-чеченським війнам, протистоянню в Сирії. Заохочують ідеєю персональної виїмковості та отриманням метафізичної нагороди. Далі волонтер поступово трансформується на потенційного моджахеда саме завдяки спілкуванню з однодумцями в мережі, які перебувають під контролем непрозорого модератора. Спілкування у мережі підпорядковано визначенню базових характеристик що складають основу досьє неофіта, серед яких схильність до фанатизму, навіюванню, рівень мислення, схильність до навчання, соціальний статус, наявність проблем особистісного та фінансового характеру, тощо. Наступний етап

передбачає «розвіртуалізацію» – перебування відібраних adeptів, що пройшли фільтрацію, у таборі бойовиків в одній із ісламських країн (Афганістан, Ірак, Пакистан тощо) і практична підготовка до терористично-екстремістської діяльності по різних напрямках від спеціаліста з вибухових речовин до спеціаліста з інформаційних війн, тобто представника «медіа-газавату».

Використання Інтернет радикальними ісламістами має на меті застосування широкого спектру діяльності від вербування до дистанційної підготовки моджахедів, від координації терористичної діяльності до її реклами та глорифікації. Прикладом останніх є висвітлення (специфічне з моральної точки зору) радикальними ісламістами у соціальних мережах та мас-медіа трагічної події яка відбулась у листопаді 2014 року в Єрусалимі, коли у синагозі терористами було вбито 4 чоловіка та 8 чоловік поранено.

Представники терористичного угруповання «Аль-Каїда» наголошують на важливості використання соціальних мереж у розвитку та реалізації підривної діяльності. У відео зверненні М. Язида, зокрема наголошувалося: «Мої брати – воїни медіа-джихаду, приносячи себе у жертву, перебувають на одному щаблі із моджахедами Іраку та Афганістану».

Медіа-платформа YouTube, на думку членів «Аль-Каїда», стала центральною для розповсюдження радикального ісламізму. Значна кількість терористів, викритих американськими спецслужбами, серед яких була і К. Лароуз (псевдонім «Джихад Джейн») свідчили, що всі необхідні інструкції для підготовки терористичних актів вони отримували завдяки спілкуванню у соціальних мережах, а в першу чергу отримуючи поради прибічників радикального ісламізму в YouTube.

Спочатку на YouTube розміщують відеоматеріал, присвячений, наприклад, диверсійній операції ісламістів. Він набирає певну кількість коментарів, які ретельно аналізуються вивчаються на основі лінгвістичного та психологічного аналізу. Відбираються найбільш активні та фанатично налаштовані автори. Наприклад, З.Чессер був ув'язнений за забезпечення підтримки сомалійському угрупованню «Аш-Шабаб» та пропаганду насильства. Він був модератором сторінки в YouTube та використовував псевдонім-гасло: «вивчай іслам, вчи ісламу, веди боротьбу за іслам, умри в ім'я ісламу». Він використовував відео матеріали екстремістського характеру та розпочинав та керував дискусіями про необхідність постійної боротьби із західною цивілізацією усіма методами: від розповсюдження лекцій екстремістського змісту, наприклад американця йеменського походження А. аль-Авлаци, практичних рекомендацій по створенню вибухових пристроїв, до

залучення молодих людей, переважно європейської зовнішності до екстремістських організацій.

Саме за рахунок використання інтернет-простору останнім часом було підготовлено до 200 відомих ісламських екстремістів. Керівники терористів зазначають, що YouTube и Facebook надають можливість проведення інформаційного газавату будь яким мусульманином, через розповсюдження матеріалів про священну війну з кафірами. Вони наголошують, що ідея боротьби із невірними повинна постійно пропагуватись серед користувачів ісламістських форумів.

Для протидії ісламської радикалізації Інтернет-простору використовують можливість свідомих користувачів відмічати матеріали екстремістського характеру «Сприяє тероризму», блокувати або видаляти матеріали, присвячені газавату, ідентифікувати матеріали, встановлювати фільтри для певних зображень, акаунтів, логотипів екстремістських угруповань тощо.

Необхідно зазначити, що в умовах російсько-української війни (поч.2014р. - ?) та російської окупації Криму, «медіа-газават» отримав новий, позитивний у сучасних історичних умовах, вектор. Лідер кримсько-татарського народу Мустафа Джемілев під час зустрічі із вимушеними переселенцями із тимчасово окупованої території Криму, зробив заяву про початок створення інформаційної мережі для боротьби із російською пропагандою на півострові. Можна говорити про фактичний початок інформаційної контрпропаганди. Хоча подив викликають засоби ведення зазначеної війни. Наприклад, відсутність державного фінансування, обговорення на рівні президента України ідею інформаційне покриття півострова залучаючи співпрацю із телевізійним каналом (?!). Останнє викликає подив з огляду на сучасні засоби невіляції телевізійного сигналу (які обов'язково будуть застосовувати російські окупанти; історія вже має приклад подібних дій радянських спецслужб у часи СРСР) та віялових відключень світла.

Мустафа Джемілев, зазначав, що залучення журналістів, забезпечення інформаційного покриття на території півострова, має на меті щоб тема нелегітимної російської окупації Криму була постійно на сторінках української та світової преси.

Передбачаємо що це лише початок широкомасштабної кампанії, головною метою якої все ж таки буде формування спеціальної мережі якою розгортатиметься інформаційна війна кримськотатарського народу у кіберпросторі.

У праці «Цивілізація та її невдача» З.Фройд указував на три засоби боротьби з життєвими труднощами такі як, вольове відхилення невдач, фіктивні задоволення, що зменшують нещастя, різні токсичні речовини, які роблять байдужими до цих нещастя.